ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 175 50 ՓԱՐԱ 1875 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 27 ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԳԱՒԱՌԱՑ ՀԱՄԱՐ
52 *թուրք* 2½ *Մէճիտ*
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Զահմահճըլար Յակոբեան խան Թիւ 13.
Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՐԱՐԱՑՈՅ
52 *թուրք* 2 *Մէճիտ*
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Զահմահճըլար Յակոբեան խան Թիւ 13.
Դուրսէն եկած ձեռագիրները եւ չեն տրուիր

ԹԱՏՐՈՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Նոյեմբեր քսանըչորսին Տպագրական տեսչութեան կողմէ հետեւեալն ընդունեցինք.

« Թատրոն նամ էրմէնիճէ ղազէթա աղրաղէ
« միւպէյէնի մուհարիրաթ ճիւմլէսինտէն օլ-
« մագ իւզրէ Մուշտան ալարադ կէչէն ճուման
« էրթէսի կիւնքի նիւսխէսինէ հիւլասաթէն
« տէրճ իթթիկի մէքթուպուն էթրաֆընա
« հիւզն ու մահէմմ ալամէթի վաղ էթմիչ վէ
« մէքթուպը մէղքիւրտէ միւնտէրիճ արաճիճ
« վէ միւպալաղաթէ պիւնա խէրէք ղկլրինէ
« թէճաւիւզի պաղի միւթալաաթ տախի իլալէ
« էթմիչ օլտուղունտան Թարիխի իլանտէն ի-
« թիպարէն պիր մահ միւտտէթէլէ թաթիլ ի-
« տիլմիչ տիր : »

91 Թշրինի սանի 24 վէ 92 ղիլգատէ 7.

Թատրոնի դադարումը, ինչպէս որ կը հասկըցվի վերոգրեալ ծանուցումէն, Մուշէն առնըված նամակն ևս դիմերով չրջապատեցնէս ու անոր վրայ չափազանց լեզու գործածեցնէս յառաջ եկած է :

Եթէ գիտնայինք որ սև չրջանակը մեր հասկըցածէն տարբեր կերպով պիտի նկատվի, ե. թէ գիտնայինք որ մեր լեզուն չափազանց պիտի կարծվի, ոչ այդ սև դիմերը կը դնէինք ո՛չ ալ այդ լեզուն կը գործածէինք: Մենք այնպէս համոզված էինք որ Մուշի նամակն ևս չրջանակի մը մէջ դնելով հետևած էինք տպագրութեան այն ամենապարզ կանոնին, որով խմբագիրներն ևս չրջանակի մէջ կառնեն տըխուր լուրերն. մենք այդ լեզուն գործածեցինք վստահ էինք որ մեղմ, օրինաւոր, աղերսալի և գթութիւն հայցող թշուառի մը լեզուն կը խօսէինք. սխալած ենք եղեր, և մեր սխալանաց պատիժը կրեցինք :

Սակայն, այս հարուածն մեզի այնչափ դառն երևցաւ որ մինչև այսօր ուր որ ևս գիծ մը կը տեսնանք կոր նէ՝ հաղար մղոն հեռուէն կը քալենք կոր. և ասիկա բնական է, կէօզ կէօրտիւիւնէն զօրգար կըսէ տաճկական առածը. և որովհետև մարդս պէտք է որ վնասված բաներ մը իրաւվի և անկէ հեռու վախչի, մենք ալ հրաման ղրկեցինք տպարան որ թերթերնուս մէջ որչափ գիծ կայ նէ ամէնն ալ դուրս վանէ. Թող գիծէն գալիք բարիքն Աստուծմէ դայ : Ասոր ի պատասխան՝ տպարանապետը հարցուցած էր թէ գիծն հանէ տեղը ինչ դնէ : Գիծերն հանէ տեղը ինչ կուզես նէ ան դիր ըսինք իրեն : Ուրախ ենք որ տպարանապետն անմիջապէս կատարեր է մեր խնդիրքը, որով Թատրոնն այսօր առանց գծերու ներկայանալով դադարման առիթ տուող բաներէն մին իր մէջէն պակսեցուցած կըլլայ :

Աստուած մէյ մ՚ալ ասանկ յաւ չցցունէ . . . :

* * *

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Թատրոնիս դադարումէն անմիջապէս առքը մայրաքաղաքիս մէջ յօգուտ Թատրոնի բացված հանգանակութիւններն պարագ կը դնեն մեր վրայ հրապարակաւ չնորհակալութիւնիս յայտնել մեր ազգայնոց որք մեր թերթին վրնասն փոխարինելու նպատակաւ աղնիւ զգացմանց և հայրենասիրութեան փորձ մը տուին :

Ասկից աւելի խօսելն առ այժմ յարմար չգտնելով հանգանակութեան արգիւնքն ինչպէս նաև հանգանակողաց անուններն յաջորդ թիւերու մէջ հրատարակել կը խոստանանք :

* * *

ՍՐԲԱԶԱՆԸ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Տասը տարիէ ի վեր պատրիարքարանի սենեակներուն մէկուն մէջ նստող Թաչատուրն ամիս մը առաջ արդազան էր, իսկ հիմայ կաթողիկոս :

Համադումար ժողովին հայրապետատիպ ու առաքելաշաւիղ Հայրերն խիստ քննութեանց ու անաչառ դատաստանի ենթարկելով Թաչատուր սրբազանն, անմեղ գտեր են նորին սրբութիւնն ու ամենևին անկցորդ իւր նախորդին սպանութեանը խնդրոյն : Այո՛, համադումար ժողովն կրակ կտրած՝ իւր ատեանն բերել տալով Թաչատուր սրբազանն, անկումնակալ ոգւով և դատաւորական ահեղ կերպարանքով սա հարցումն ուղղեր է նորին սրբազնութեան :

— Ձեր նախորդին սպանութեանը մէջ մատ ունի՞ք, խղճերնիդ ինչ կը պատասխանէ :

Այս հարցման վրայ վարագոյրները կը պատռին, Պետրոս կաթողիկոսը դուրսը դերեզմանէն վեր առնելու չնար, պահկէ թշուառական կը պոռայ Թաչատուր սրբազանն ու դատաւորներուն դառնալով կը պատասխանէ .

— Ատանկ բան մը մտքես անցած չէ :

Շատ անգամ մարդուս մտքէն չանցածը կըլլայ :

— Խիղճերնիդ ինչ կըսէ :

— Խիղճս ինչ կրնայ ըսել, ան ալ ինձի հետ համամիտ է :

Թաչատուր սրբազանն այս պատասխաններն այնչափ անխռով կերպիւ տուած է եղեր որ Նուսոյ Սրբ. խմբագիրը զարմացեր է :

Ահա այսպէս խիստ հարց ու փորձէ ետքը Համադումար ժողովն մեծամասնութեամբ որոշում տուեր է որ Թաչատուր սրբազանն անմեղ ու կաթողիկոս :

* * *

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

Մայր աթոռին իրաւունքներն ալ մաղ մնայ որ ձեռքէ կելլային կոր երթէ Սրբ. Սմբրոսիոս ու Իղմիրլեան վարդապետներն, Երիսատուռոսատուր ու Բաբազեան էֆէնտիներն չհասնէին :

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարքն երկու ամիս խորհելէն ետքը երուսաղէմայ փոխանորդ Գեր. Սիմէոն եպիսկոպոսն ու Գեր. Խորէն Նար Պէյ եպիսկոպոսն իրեն խորհրդական կարգեց, առաջինին՝ Քաղ. ժողովին ու վերջինին՝ կրօնականին նախագահելու արտօնութիւն տալով ժողովոյ կամ գիւանին որոշմամբ :

Մայր աթոռին պաշտպան երեսփոխաններն Գեր. Սիմէոն եպիսկոպոսն ամբաստանել կը փափաքին երբև հակառակ Մայր աթոռին ու ձայներնին այնչափ կը բարձրացունեն որ ատենապետն կտիպվի առեանը գոցելու, ու բացվելիք օրն որոշելու առանց ժամանակ ուշնեխալու :

Ան օրէն ի վեր ուր Հովուեանցը յայտնեց թէ էջմիածնայ պիւճէին մէջ նշանակված է Պօլսոյ քանի մը լրագրաց վերհասիաւին կողմէ ղրկված ստակին գումարն՝ զոր էջմիածնայ միաբաններէն մին այս անգամ Մեծն Հայոցի մէջ հաստատած է, կարծես թէ Երիսատուռը ու Բաբազեան էֆէնտիներն աւելի ուժով կըսպան պաշտպանել մայր աթոռը, ու իրենց բերնին մէջ դործիք ընել զայն :

Կըսվի թէ անցեալ շաբթու փափաղեան էֆէնտին հիւրի մը առջև ածականներով կը յանդիմանէ եղեր աշակերտներէն մին վարժարանին մէջ ծոյլ ծոյլ նստելուն համար: Հիւրը հարցուցեր է իրեն .

— Էֆէնտի, ինչ յանցանք գործած է :

— Էֆէնտիմ, մայր աթոռին իրաւանց դէմ կը վարվի կոր, պատասխաներ է փափաղեան էֆէնտին :

Մայր աթոռը թշնամի չունի, արդեօք առանք որուն դէմ կը պաշտպանեն կոր այդ աթոռին իրաւունքները :

* * *

Ա.ԼԷԱԹՃԵԱՆ ՅՈՒԴԱ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

*Ասկից երկու տարի առաջ երբ Սրբ. Յուդա վարդապետան Շահ Հիւսէյինի վրայօք եղած հակաստական նամակներուն պատճառաւ սկսաւ հարուած կրել այն լրագրներէն՝ որոնցմէ կը պաշտպանվի այսօր, ու հալածվիլ հասարակաց կարծիքէն՝ որ մինչև այսօր անէծքով բերանը կառնէ այդ մարդուն անունը, մենք այն ատեն իբրև մարդ խորհելով ու վատակին ճիւղագրութիւնն աղէկ մը չգիտնալով՝ հաւատացած էինք Սրբ. Յուդա վարդապետին մեղքը ըրած խոստովանութեանը թէ՝ Շահ Հիւսէյինը կարծվածին չափ դէշ մարդ չէ և թէ ինքը անոր միջոցաւ իր ժողովրդեան բարիք ըրած է. և այս հաւատքով յաւած էինք Շահ Հինսէյինի վրայօք առաջուց այդպէս նամակ մը դրած ըլլալուն վրայ. բայց երբ իրեն տրված պատիժն առանց արիւնթեամբ կրելու Մեղայ ըսաւ, այն ատեն համոզվեցանք որ այդ մարդը վատասէր, խարդախ ու վատակայ սերունդէն ինչած մէկն է : Սխալմունքը ճանչնալ ու մէյ մ՚ալ այդ սխալմունքին մէջ չդտնըվելու հա-

ԴՍՅՏՈՎ

ՅՈՒՆԿԵՐՆԵՐԸ ԴԱՍԱՎԱՆՈՒՄ ԵՆ

* * *

Եթե քաղաքակրթության մեջ ապրող մարդուն հարցնեին՝ ինչո՞ւ է նա ապրում, նա կարող է պատասխանել՝ որպեսզի ուտի, խմի, հագնվի, ունենա տուն, կահավորանք, ընտանիք, երեխաներ, ապահովություն, հանգստություն, ճանապարհորդություն, զվարճություն, ուրախություն, հարստություն, պատիվ, փառք, իշխանություն, ազատություն, գիտություն, արվեստ, գեղեցկություն, կատարելություն, երջանկություն, Աստված, հավիտենականություն, ինչպես նաև՝ որպեսզի ապրի։

Ամեն մի մարդ ունի իր ապրելու պատճառները, որոնք կարող են նման կամ տարբեր լինել մյուսների պատճառներին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի իմաստը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի իմաստին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի նպատակը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի նպատակին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ուղին, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ուղուն։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ճանապարհը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ճանապարհին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ճակատագիրը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ճակատագրին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի բախտը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի բախտին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի վիճակը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի վիճակին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ընթացքը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ընթացքին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ընդհանուր պատկերը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ընդհանուր պատկերին։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ամբողջությունը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ամբողջությանը։ Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ամեն ինչը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ամեն ինչին։

Ամեն մի մարդ ունի իր կյանքի ամեն ինչը, որը կարող է նման կամ տարբեր լինել մյուսների կյանքի ամեն ինչին, որովհետև

ԹԱՏՐՈՆ

մինչև որ առվիս քիչէն քիչ տասը տարի կանցնի, ես ալ մինչև ան ատեն եօթանասունը հինգ տարեկան կըլլամ . . . աս ինչ վտրձանքի հանդիպեցանք, կեանքերնուս բոլոր օրերը պար սովրելու պիտի տանք, ու դարձեալ չպիտի կրնանք սովրիլ :

— Մի վհատիր, Գրիգոր աղա, քիչ մը ուշադրութիւն ընես նէ՝ աւելի շուտ կը սովրիս :

— Ժամանակ չկորնցնեմ անանկ է նէ՝ համար սերտեմ, ներեցէ՛ք,

— Վնաս չունի, գործերնիդ նայեցէ՛ք :

— Թա լա լայ րի լա լա լա լա թայ րի լա լա լա լա, թա լա լա րի բա լամ :

— Գրիգոր աղա, սպասաւորը եկաւ բան պիտի ըսէ . . .

— Թի բա բա, բա բա բամ լի լա բա :

— Գրիգոր աղա քեզի կըս . . .

— Լա րի բա թի բամ, րի բա լա թի բա . . .

— Ինձի չնայիս Գրիգ . . .

— Թի բա բա լա րի լամ . . .

— Աղայիս ինչ է եղեր Մարկոս աղա :

— Բան մ'ալ չէ եղեր . . . Գրիգոր աղա քիչ մը հոս նա . . .

— Թի բա լա րի թամ բա բա թի բա րի լա թի թա բա բամ

— Թա րի լա լա լամ. . .

— Մնաք բարով Գրիգոր աղա :

— Լա րի լա բա բա րի բամ բամ բամ :

— Աղա, էքմէքճին եկեր . . .

— Թի բա լա բիբա բա բե լամ բա լա ակօշ, ատրաաթ, ան աւան տէօ, շեն անկլէզ, շանժէ շէ տաւ, ան աւան, տրմի շեն, էօն fար շեն, ան աւան fենգ, ակօշ է ատրաաթ, ւնւրշ, թա րի լա րի բա թա բամ . . . :

— Ձանըմ Գրիգոր աղա, էքմէքճին է եկեր . . .

— Բօlis, ևի ա կօշ ևի ա srօաթ. Բլաս, թա րի լա րի բա բամ բա. աչօն, մարշ. Թի բա բա :

Հացադործը վեր կու գայ.

— Բարև Գրիգոր աղա . . .

— Թա րի լա րի բամ բա բե բամ . . .

— Ձանըմ աս երկու սահաթ է վարը կսպասեմ կոր . . .

— Ան աւան fանդր :

— Հախս կուզեմ աղա, fանդրդ ինչ պիտի ըլլայ, հայ բերեր եմ ստակս կուզեմ, պէտ մուամէլէն ինչ պիտի ըլլայ :

— Լա լա լա

— Աղա իմ հաչիւս տուր երթամ, էշը վարը կսպասէ կոր, խեղճին ոտքերուն ջուր լինջաւ :

— Շեն տր տաւ, անիֆեօր, անիֆեօր . . .

— Քեօրը դուն ես հասկցար մի, հիմայ բերանս կը բանամ հա, խելքիդ եկաւ, ինչ եղաւ. ես անանկ ցատկելով փարայէն վազ չեմ գար, ստակս կուզեմ :

— Թի, բա բա թի բա բա լա բա բա բամ . . .

— Աստուած պէլան տայ, երթամ տէ վարը գամ :

— Թրա լա րի բա բա բա բամ, ան աւան էօն տէօ Ռroաա, մուղիւե ակօշ, շեն անկլէզ բլաս :

Գրիգոր աղային շունչը սպառած բազմոցին վրայ կիյնայ :

Ո՛հ, սէրն ինչպէս կը ցատկեցունէ հղեր մարդը :

* * *

ՆՈՐ ԳԵՏ Մ'ԱԼ

Նորագրոյ մէջ կը կարդանք թէ Տիգրանակերտը առատ առատ յորդեր ու յորդեր է, այնչափ յորդեր է որ Տիգրանակերտի մէջ սարսափելի ջրհեղեղ մը հաներ է :

Կառավարկենք Աչխարհագրական Ակադեմիային որ տակաւին բոլորովին չյորդած՝ չմուռնայ այս նոր գետին անունն ալ իր քարտէզին մէջ արձանագրել :

* * *

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆԻ ԹԱՏՐՈՆԻ

Անտարբեր մարդը սիրտ ունի մը քով վառարանի մէջ դրված թաց փայտի կը նմանի, որ չբռնկելէն զատ վառարանին կրակն ալ կը մարէ :

*

Փորձված բան մ՝ է որ աղուոր ակռայ ունեցող կիներն ակռանին ցցունելու համար շատ անդամ առանց պատճառի ալ կը խնդան. նոյնպէս աղուոր աչքեր ունեցող կինին իր բոլոր հարստութիւնը կուտայ, եթէ չգնանալու ճար մը գտնէ :

*

Կիներէն չատերը մեղքը գործելէն առաջ մեղայ կըսեն ու վերջը մեղք կը գործեն. ուսկից կը հետևի որ մեղայ կըսեն ոչ թէ մեղք մը գործած ըլլալնուն համար, այլ մեղք մը գործելու համար :

*

Ան կիներն որ պառաւ են ու սիրվիլ կուզեն, մանկութեան կամ ճանըորդութեան պատճառաւ գործերնին դադրեցնելու ստիպվող վճռառականներու կը նմանին, շատ զոհողութիւններ կրնեն :

*

Ան երիկ մարդիկ որ իրենց կանանց հետ շատ ներողամտութեամբ կը վարվին. առանց ջուրի ապահովի խմողներու կընմանին, կը վնասվին :

*

Արդի ամուսնութիւնները փողոցներու մէջ ախորժայոյզ ծախված բանձոնաձղաներու կը նմանին. երկու օրէն կը քակվին :

*

Անբարոյական կանանց ամուսնութեանց մէջ երիկը անուն կըլլայ, սիրականը դերանուն :

*

Կինը կաղմող մասունք բանիները հետեւեալներն են .

Պճնասիրութիւն. — Ինքնապաշտութիւն. — Բամբասանք. — Նախանձ. — Շատախօսութիւն. — Զուարճասիրութիւն. — Թեթևութիւն. — Շինծու ախտալմա :

*

Դեր մարդերը նիհարցնել ուղղ բժիշկներուն խրատ կուտամ որ զանոնք քաղցնելու տեղ՝ խօսք մտիկ չընող կնկան մը հետ կարգեն :

*

Կիներն աղուորութիւնը իբրև տաղանդ կըմբռնեն, աւելի տգեղ բառին կը բարկանան քան թէ տգէտ բառին :

*

Աղիներն պահկի արարողութեան այնպէս կը նային ինչպէս որ պղտի տղաքներն անուշղէնի խանութին :

* * *

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

*

ԹԱՏՐՈՆ ՏՂԱՑՈՑ

Ազգային ճանկտոյն դաստիարակութեան եւ հրատարակութեան նպաստելու մտօք՝ որոշած ենք յառաջիկայ տարեգլխէն սկսեալ մանաւանդ Թերթ մը հրատարակել «Թատրոն Տղայոց» անուամբ, որ պիտի պատկերօք զարդարեալ ըլլալէն ի զատ՝ պիտի պարունակէ կրթական, բարոյական, պատմական, վիպական եւ այլ տղայոց միտքը սրելու յատուկ յօդուածներ :

Մեր յիշեալ Թերթը մանաւանդ վոքրիկ տղայոց յատկացեալ ըլլալով, իրենց հասկացողութեան աստիճանին չափովը պիտի խօսիմք ուղղակի իրենց սրտին եւ խնացականութեան հետ. պիտի ջանամք զիրենք ընթերցանութեան եւ ուսման ընտելացնել, եւ զատոնք իրենց հաճելի եւ հրապուրիչ ընելու համար՝ սորա պարունակութիւնքն ընդհանրապէս զուարճալի եւ զբօսեցուցիչ պիտի ընեմք, Ազգային պատմութեան, աչխարհագրութեան, թուաբանութեան եւ բնական պատմութեան հատուածները դասական եղանակաւ ամենէն փոքրահասակ տղայոց իսկ դիւրըմբռնելի ոճով աւանդելով. բարոյալից առակներ կամ առասպելներ ալ պիտի դնեմք, ինչպէս նաեւ հանելուկներ՝ լուծողներուն մրցանակ խոստանալով :

Թերթին դիրքը պիտի ըլլայ մեծադիր ութն երես՝ եւ տասնեւհինգ օրն անգամ մը պիտի հրատարակուի ամսոյ 1ին եւ 16ին. Տարեկան բաժանորդագրութեան գինը մէկ Մէճիտիէ, մէկ թերթինը 50 փարա : Մատրագրութեան տեղն է Սրամեան տպարանը, Յակոբեան խան Թիւ 13 :

Թատրոն Տղայոց անուն նոր Թերթը՝ մեր բարեկամաց ծանօթացնելու մտօք՝ կը համարձակիմք առաջին Թիւը ղրկել իրենց, աղաչելով որ ընդունելութեան մասին իրենց կարքը յայտնեն մեզ նամակաւ մինչև ութն օր :

* * *

ՓՈՍԱՌՈՒԹԻՒՆ

ԶՍԻՆԵՇՏԱԿԱՆ ՕՏԱՐ ԹԵՐԹԵՐԷ

Կնկան մէկը իւր էրիկը Թունաւորած ըլլալու ամբաստանութեամբ ի դատ կը հրաւիրվի էրկանը կողմէ :

Նախագահը կը հարցունէ.

—Տիկին, ինչու համար Թունաւորեցիր էրիկդ :

— ԶԹունաւորեցի, Պ. Նախագահ :

— Էրկանդ ցցուցած փաստերուն ինչ պիտի պատասխանես :

— Անմեղ եմ, Պ. նախագահ. Թող փորը ճեղքեն, մարմինը բանան, և Թէ որ Թունաւորված ըլլալու նշան մը գտնվի՝ այն ատեն պատժեցեք զիս :

*

Մարդուն մէկը, որուն քիթը հիւանդութենէ մը լինկած էր, առջի օրը մուրացկանի մը ողորմութիւն կուտայ :

Մուրացկանն ողորմութիւն առնելով մարդուն բարեմաղթութիւն կընէ ըսելով.

— Աստուած աչքերդ ցաւէն աղատ պահէ :

— Մէկէն ի մէկ աչքերուս համար աղօթք ընելը ուսկից հանեցիր :

— Աստուած չընէ, պարոն, եթէ աչքերդ ցաւել սկսին ու յստակ չկարենաս տեսնել ինչպես պիտի կրնաս ակնոց գործածել (*) :

*

— Մայրիկ, առջի օր հայրս կըսէր Թէ լուսինն ալ մեր բնակած աչխարհին պէս աչխարհ մ՝է, Թէ անոր մէջ ալ բնակիչներ կան, իրաւ է աս :

— Իրաւ է, զաւակս, լուսնի մէջ ալ մեզի պէս մարդիկ կը բնակին :

— Լուսինը պղտիկցած աստեղը ուր կերթան ուրեմն մէջի մարդիկը (**) :

*

— Հրամմեցէք, պարոն, ինչ կուզէք :

— Կաղանդի օրը կնկանս կուզեմ նուէր մը ընել :

— Շատ աղէկ. սա խուռնաշները ինչպես են :

— Ատոնք չեմ ուզեր, կուզեմ որ առնելիք

(*) Թհարրը տի վարիեթիի տնօրէնէն վոխառութիւն մը կընէ : Ծ. Խ.

(**) Հաւանականաբար Ադրիանուպոլիս պիտի երթան, որովհետեւ Գալիմճեանի խումբը պղտիկնալուն պէս դերասաններն Ադրիանուպոլիս գացին : Ծ. Խ.

ԹԱՏՐՈՆ

բանս դիմացկուն ըլլայ և գործածվի. սա ճերմակը հանէ նայիմ։

— Բայց աւրիկայ կանանց համար չէ ։

— Աւելի աղէկ ա՛, ես ալ կնկանս նուէր պիտի ընեմ որ անկից ինձի քանի մը շապիկ կարէ։

*

Երկու բարեկամ ճաշելու համար ճաշարան մը կ՚երթան։

— Մանչուկ, եկո՛ւր նայինք քիչ կերակուր ունիս։

— Ներեցէք, քանի որ ես բերի ձեզ հոս, պէտք է որ կերակուրն ալ ես ապսպրեմ։

— Ոչ, ես պիտի ապսպրեմ։

— Չեմ ընդունիր։

— Մանչուկը կուգայ, կերակուրներն իրար ետևէ կը բերվին. երկու բարեկամները աղէկ մը կուտեն կը խմեն։ Կարդը ստակ տալու կուգայ։

— Որչա՛փ է պարտքերնիս ։

— Թող ինձի, ես պիտի վճարեմ։

— Զրլլար, ես պիտի վճարեմ։

— Թող չեմ տար ։

— Եթէ դուն վճարելու ըլլաս՝ կը վշտանամ։

— Եթէ դուն տալու ըլլաս՝ մէյ մ՚ալ հետդ չեմ տեսնըվիր ։

— Առանկ է նէ՝ դուն տո՛ւր, չեմ ուզեր որ հետս չը տեսնըվիս ։

— Բայց սա ալ դիտնալու ես որ ես ալ չեմ ուզեր որ վշտանաս ։

— Շատ աղէկ, չեմ վշտանար, դուն տո՛ւր ։

— Ես հասկցայ սր վշտացար, այսօր դուն տո՛ւր, ուրիշ օր մ՚ալ ես կուտամ։

— Այսօր դուն տո՛ւր, որովհետև մանրուկ չունիմ։

— Ես ալ չունիմ(*) ։

*
* *

ՆԱՄԱԿՔ ԹԱՏՐՈՆԻ

. . . Էֆէնտի

Ինչ որ ըսեմ քեզի իրաւունք ունիմ, ինչ որ ընես ուրիշին իրաւունք չունիս ։

Եթէ դուն իրաւունք ճանչցող մէկն ըլլայիր նախ և առաջ լեզուդ առաջ երթալու չէր յանդիմանելու այդ աղնիւ տիկինը՝ որուն դուն ժամանակաւ ոտքի ամաններըը կը տանէիր իր եաւէն, որուն յիշատակց արժանի ամուսնոյն բարիքները վայելած ես ժամանակաւ, բարիքներ որք բարեբախտաբար պատճառ եղան որ այսչափ բարձրանաս և դժբախտաբար ուրիշներու չարիք գործես ։

Ի՞նչ կուզես մարդ Աստուծոյ, բարձրանալու համար անպատճառ ուրիշներուն չարիք ընել պէտք է, և ընելէն ետքը ինքզինքդ սըրբոյ կա՞րգը դասել պէտք է ։

Ինքզինքդ բարի ցոյց տալու համար բռնած ընթացքիդ ըսելիք չկայ ։ Առաւօտները անկողինէդ ելնելուդ պէս ներմեռանպութեամբ «Տէր եթե զշրծոուևս իմ բանաս» կը կարդաս բարձր ձայնով, որպէս զի փողոցէն անցնողները՝ աս ինչ բարեպաշտօն մարդ է ըսեն. երեսդ լուալէդ ետքը նարկիլէ խմելով գլուխ մը նարեկ կը կարդաս, և այնքան կը պօռաս որ նարեկացին ողջ ըլլար նէ՝ պիտի վախնար մարդը ու գիրքը ձեռքէդ յափշտակելով դըլխուդ պիտի իջեցուներ ։ Այս աղօթքն ալ լմնցնելէդ ետքը սատանան հետդ առած եկեղեցի կերթաս աղօթելու համար Աստուծոյ որ սիրտդ կարծրացնէ որպէս զի խեղճ մարդոց և աղնիւ ընտանեաց դիւրութեամբ կարենաս վնաս հասցունել ։ Հաւատա՛ որ եկեղեցիին դըռնէն ներս մտած ժամանակդ սիրտս թռունդ կելլայ որ չելլաս Աստուծոյ ալ չարիք մը հասցունես, բայց մէդ կողմէն սիրտս կը հանդարտի խորհելով որ Աստուած չինել տալիք տուն մը չունի որ իրեն և ուրիշներուն ՃԱասես. տուն մը չինել տալու համար քանի՞ տուներ կը կործանես, զաւակդ յառաջ տանելու համար որչափ տղաքներ ետ ձգելու կաշխատի՞ս ։

Մտիկ ըրէ՛ դիս, ետ քաշվէ՛ այդ ընթացքէդ, քիչ մը չարութիւն մի՛ ըներ, բարութիւն ալ մի ըներ — որովհետև ըրէ ըսեմ նէ՛ ալ չես ըներ — և մարդոց հետ վարվելու ապրելու կերպը սորվէ՛ ։

Գիտեմ այս նամակս քեզի ծանր պիտի դայ, ինչ ընեմ, ես պարտաւոր եմ ձեռքէս եկածին չափ աշխատիլ որ չար չըլլաս — չեմ ըսեր թէ բարի ըլլաս —

Զբաղմանցս պատճառաւ այս նամակս կարճ կապեցի, միւս ըսելիքներս յաջորդ նամակներուս մէջ կը գրեմ ։

Մնամ
դարձիդ սպասող
ԹԱՏՐՈՆ

*
* *

ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԹԱՏՐՈՆԻ
1876 ՏԱՐՒՈՑՆ ՀԱՄԱՐ

Մեծ վաճառական մը պիտի սնանկանայ, ետևէն հարիւրի չափ միջին վաճառականներ անոր բարի օրինակին պիտի հետևին ։

Մնաուկին մէջ շատ մը չըմէնտրճիերի թուղթ ունեցող մարդուն մէկուն խելքին պիտի դայ ։

Կնկան մէկը իւր երիկէն նոր գլխարկ մը պիտի ուզէ ու չառնըվելուն վրայ բարկանալով երիկը պիտի ծեծէ ։

Քանի մը խմբագիրներ ՃԱասու չկրնալով դիմանալ թերթերնին պիտի դադրեցունեն ։

Կանանց համար նոր գլխարկ մը պիտի ելլայ որուն վրայ կապիկ մը նստած պիտի ըլլայ ։

Անձրև եկած օր մը Ղալաթիոյ կամուրջին վրայ նաւեր պիտի բանին ։

Թաղական խորհրդոյ անդամ մը իւր պաշտօնին մէջ դրամական խարդախութիւն մը պիտի ընէ ։

Քաղաքական ժողովոյ անդամ մը պիտի խնդրէ Ընդհ. ժողովէն որ ցկեանս Քաղ. ժողովոյ անդամ ՃԱայ։

Երկու երեսփոխան Ընդհ. ժողովին մէջ մեծ կռիւ մը պիտի ընեն ժամկոչները ժիլամտելով զիրենք պիտի բաժնեն ։

Երեսփոխանները ի կարգ հրաւիրելու համար զանգակը պիտի վերնայ ու առենապետն ճիտէն մեծ թմբուկ մը կախելով անով ժողովին մէջ բարեկարգութիւն պիտի հաստատէ ։

*
* *

ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ ՕՐԱՑՈՑՑ
1876 ՏԱՐԻՈՑ

Զարդարեան գործարանէն քանի մը տարի է ի վեր ելնող դրասենեակներու համար գործածելի օրացոյցներն նախորդ տարիներու մէջ հաղարներով սպառած ըլլալով՝ կը յուսանք որ 1876 տարւոյն համար պատրաստված սոյն օրացոյցն ալ՝ որ Տաճկաց, Յունաց և Լատինաց ամիսներն միանգամայն կը ցցուներ նախորդներուն պէս արգոյ հասարակութենէն սիրով կընդունվի ։

ՆՈՐ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ՅՕՐԻՆԵԱՑ
Ա. Ա. ՍՈՒՐԻՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
1874

Այս Գործնական Քերականութեան ուսուցանելու մեթոդը բոլորովին նոր է, և մինչև ցարդ հրատարակուածներուն վրայ սա առաւելութիւններն ունի, որ հեղինակը՝ ինչպէս յառաջաբանին մէջ կըսէ, փորձառութեամբ կատարելագործած է իւր դրութիւնը։ Ասկէց զատ մէջը դրուած բազմաթիւ հրահանգաց մեծ մասը Ս. Գրքէն քաղուած է, որով ուսանողք են կարօտիր լուծման և թարգմանութեան համար ալ ուրիշ դասագիրք գործածելու ։

Աղդ. վարժարանաց պատուարժան տեսուչներուն և դաստատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս կարևոր դասագրքին վրայ ։

Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց քով, և մասնաւորապէս Արամեան գրատունն ու Մէրճանը Պաղտասար աղային գրավաճառանոցը. գին մէկ ու կէս ֆրանք։ Շատ գնողներու համար զեղչ կըլլայ ։

*
* *

ՆՈՐ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԻՆ ՊԵՏՍ
ՍԱՀԱԿ ԻՍՐԱՅԵԼԵԱՆ
ԻՆ ԳԱԼԱՏԱՑԻ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
1874

Այս ընտիր դասագիրքը. — որոյ հեղինակն է Փարիզու Էկոլ Սանդրալ վարժարանի յառաջադէմ աշակերտներէն Մեծ. Գէորգ Էճէեանի Ասլանեան. — իր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի, որովհետև մինչեւ ցարդ եղածներէն մի քանի առաւելութիւններ ունի ։ Տանկասանու վրայ ընդարձակօրէն կը խօսի, որ խիստ հարկաւոր է։ Վերջին տարիներս պատահած քաղաքական փոփոխութիւնները կը բովանդակէ, որ ուսանողաց համար շատ մեծ դիւրութիւն մի է ։

Գինն է 2 ½ ֆրանք.

Կը ծախուի ի գրատան Փարիզու Յակոբեան խան թիւ 13. Եւ Մէրճան չարճի ի գրատան Պաղտասար աղայի թիւ 29 ։

Եւ ամէն Հայ գրավաճառաց քով ։

*
* *

ՈՎ Է ՄԵԳԱՒՈՐԸ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱՑ Ց. Ա.

Ա. ՏԵՏՐ

Կերդրոնատեղին է Տնտեսեան տպարանը։ կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց խանութները և լրագրավաճառաց քով, ինչպէս նաև Էմին Էօնիւ սուճի Պ. Պօղոսի խանութը և Թիւթիւնճիւլի պարագան, գին 100 փարայ ։

. . . . . .

ՏԻՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ. — Ց. Ճ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ
Զագմագճըլար փողոց. Յակոբեան խան, Թիւ 12

(*) Մենք ալ դժբաղդաբար մանրուկ չունինք։
Ծ. Խ.